

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู*

ชนธิป บุษปมาต¹ อุบลวรรณ ส่งเสริม²

(วันที่รับบทความ: 1 กุมภาพันธ์ 2567; วันที่แก้ไขบทความ: 16 เมษายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 20 เมษายน 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู และ 2) พัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู กลุ่มเป้าหมาย คือ อาจารย์ผู้สอนและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน และ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา ปริญญาชั้นปีที่ 3 จำนวน 47 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและผู้ทรงคุณวุฒิ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา และ 4) แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน กิจกรรมต้องมีความยืดหยุ่น น่าสนใจ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำ สืบเสาะหาข้อมูลจากปรากฏการณ์ที่สอดคล้องกับเรื่องที่เรียน ซึ่งปรากฏการณ์ต้องเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นมาแล้ว สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และบริบทของผู้เรียน เนื้อหาที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์ต้องเป็นเรื่องที่ไม่ตายตัว สื่อการเรียนการสอนต้องมีความทันสมัย หลากหลาย แหล่งการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา มีวิธีการวัดและประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเครื่องมือวัดควรมีความหลากหลาย ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ และวัดจากสภาพความเป็นจริง

2. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู (PAPOC Model) มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน 4) การวัดและประเมินผล และ 5) ปัจจัยสนับสนุน ซึ่งผลการตรวจสอบคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.24 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน, ความสามารถในการจัดประสบการณ์

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2567

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) มหาวิทยาลัยศิลปากร, E-mail: dream.tjan@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) มหาวิทยาลัยศิลปากร, E-mail: ubonwan.su@gmail.com

The Development of Instructional Model Based on Phenomenon Based Learning to Student Teachers' Learning Experiences Management Ability*

Chanatip Bubpamas¹ Ubonwan Songserm²

(Received: February 1, 2024; Revised: April 16, 2024; Accepted: April 20, 2024)

Abstract

The purposes of this research were to 1) study problems and needs about instructional model based on phenomenon based learning for enhancement education student's experiences ability and 2) develop and find the quality of instructional model based on phenomenon based learning for enhancement education student's experiences ability. The participants consisted of 7 instructor, experts and 47 students in the Early Childhood that obtained by using purposive sampling. Research instruments included of three parts: 1) Document analysis form 2) Instructor and expert opinion interview and 3) Student opinion questionnaire. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation and content analysis.

The research finding were as follows:

1. Instructional model based on phenomenon based learning : activities must be flexible, interesting, and student-centered learning. Encourage students to learning by doing. Inquiry for information from phenomenon that is consistent with the subject which the phenomenon must be a true story that has already happened, consistent with the reality and the context of the learners, the content used in teaching and learning using phenomena must be dynamic. Teaching media must be modern and diverse. Learning resources must be consistent with the phenomenon being studied. There are methods for measuring and evaluating before, during and after teaching and learning. The measuring tools should be diverse, covered with objectives measured and measured from reality.

2. Instructional model based on phenomenon based learning for enhancement education student's experiences ability (PAPOC Model) consisted of 5 components: 1) Principle 2) Objective 3) Instructional steps 4) Measurement and Evaluation and 5) Supporting factors. The overall quality inspection results were at the high level, (Mean = 4.24 and S.D. = 0.79).

Keywords: Activity Based Learning, The Innovation Creativity Skills

* Research article from Thesis for the Doctor of Philosophy in Curriculum and Instruction, Silpakorn University, 2024

¹ Student in Doctor of Philosophy in Curriculum and Instruction, Silpakorn University, E-mail: dream.rjan@gmail.com

² Assistant Professor, Doctor of Philosophy in Curriculum and Instruction, Silpakorn University, E-mail: ubonwan.su@gmail.com

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

การพัฒนาผู้สอนปฐมวัยให้มีความสามารถในการออกแบบและจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยให้ถูกต้องตามหลักการจัดประสบการณ์ควรเริ่มตั้งแต่กระบวนการผลิตผู้สอนปฐมวัยในการศึกษาระดับอุดมศึกษา อันเป็นช่วงของการสร้างความรู้ ทักษะดี บุคลิกภาพ เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต (Sinlarat, 2020) ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตผู้สอนปฐมวัย จึงควรส่งเสริมให้นักศึกษาคูปฐมวัยสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบและจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมกับช่วงวัย และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย จากการศึกษาและสังเกตการเขียนแผนและการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาคูปฐมวัยที่ผ่านมา พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาในการออกแบบการจัดประสบการณ์เนื่องจากในปัจจุบันสถานศึกษาปฐมวัยแทบทุกแห่งใช้แผนการจัดประสบการณ์ที่จัดทำขึ้นสำเร็จรูปในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย ทำให้บางกิจกรรมไม่น่าสนใจ ไม่เหมาะสมกับบริบท และวุฒิภาวะของเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ ยังพบว่า การจัดประสบการณ์ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนการจัดประสบการณ์เนื่องจาก ครูเน้นพุดคุย ให้เด็กท่องจำ ไม่ได้ประสบการณ์เดิมของเด็ก เด็กไม่ได้ลงมือปฏิบัติในการทำกิจกรรม ซึ่งการที่让孩子เรียนรู้แบบลงมือทำนั้น จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ ดังที่ Kongsanoh (2015, pp. 2-3) ได้กล่าวว่า ปัญหาสำคัญของการศึกษาปฐมวัย คือ การขาดแคลนความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย จึงทำให้ครูเน้นให้เด็กอ่านเขียนมากกว่าวัย และเน้นการสอนที่มีลักษณะให้เด็กท่องจำมากกว่าทักษะด้านการคิด การตัดสินใจ ความรู้จำนวนมากไม่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยคำนึงถึงการพัฒนาการในทุกด้านอย่างสมดุล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Khakhai, Sala and Prachpreecha (2019) ซึ่งได้ศึกษาสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล พบว่า นักศึกษามีสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนานักศึกษาคูปฐมวัยให้มีความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทั้งตัวนักศึกษาเองให้เป็นครูที่มีศักยภาพ ออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมต่อความสนใจ ช่วงวัย ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านที่สมบูรณ์ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon Based Learning: PhenoBL) เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ และความคิดรวบยอดของแต่ละศาสตร์ ตลอดจนนำปรากฏการณ์ในชีวิตจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ การออกแบบ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันให้กับผู้เรียน โดยผู้เรียนจะได้รับองค์ความรู้จากการสืบค้นปรากฏการณ์ ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีความหมาย ผู้เรียนจะเกิดความตื่นตัวเพื่อแสวงหาคำตอบ ออกแบบการสำรวจ

อธิบายสิ่งที่ต้องการรู้ และตั้งคำถามใหม่ ๆ กับตนเอง (Zhukov, 2015; Silander, 2015; Daehler and Folsom, 2016) ส่งผลให้นักศึกษาคูเกิดองค์ความรู้ในเรื่องราวที่ศึกษาอย่างแท้จริง จึงทำให้สามารถออกแบบและจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กปฐมวัยได้อย่างมั่นใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Butkatunyoo (2018) ได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยเลือกปรากฏการณ์ “การเล่นตามรอยพระยุคลบาทของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช” พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 2 มีความเข้าใจความสัมพันธ์ ระหว่างการเล่น วิธีการส่งเสริมและผลที่เกิดขึ้นจากการเล่นในช่วงปฐมวัย ออกแบบกิจกรรมการเล่น ที่เชื่อมโยงกับการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ ศิลปะและคณิตศาสตร์ตามวัยของเด็กปฐมวัย มีทักษะในการสืบค้นข้อมูล การใช้เทคโนโลยี การนำเสนอ การอภิปราย การเขียนแผน และการจัดประสบการณ์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเล่นตามรอยพระยุคลบาทที่สะท้อน พระอัจฉริยภาพในรูปแบบที่หลากหลายที่มีผลจากการเรียนรู้ และการพัฒนาความสามารถที่เริ่มตั้งแต่ช่วง ปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์ให้กับนักศึกษาคู ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อ เสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาคู ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ แก่เด็กปฐมวัย นักศึกษา ครูปฐมวัย ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่จะช่วยส่งเสริม พัฒนาการเด็กปฐมวัยได้อย่างเป็นองค์รวม เพื่อเติบโตเป็นอนาคตของชาติที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาคู
2. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาคู

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

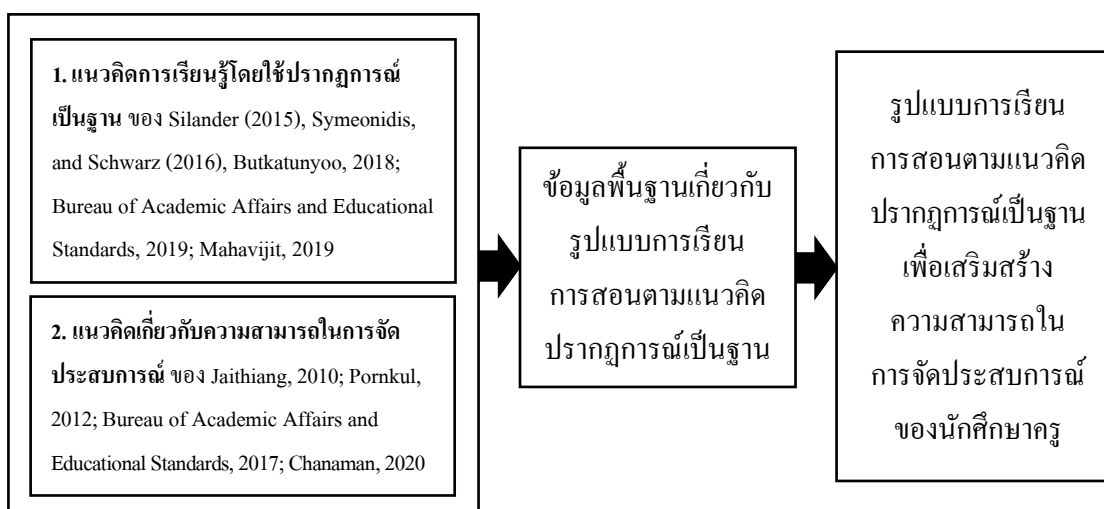
ในการศึกษาและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาคู ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon Based Learning : PheBL) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ และความคิดรวบยอดของแต่ละศาสตร์ ตลอดจนนำ ปรากฏการณ์ในชีวิตจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ซึ่งการสอนตามแนวคิดนี้จะช่วยส่งเสริมทักษะ

การคิดวิจารณ์ การคิดสร้างสรรค์ การออกแบบ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน โดยผู้เรียนจะได้รับองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ จากการฝึกประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์นั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ความรู้ใหม่เหล่านั้นมีคุณค่าต่อผู้เรียนในทันที เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีความหมาย ผู้เรียนจะเกิดความตื่นตัวตลอดเวลา เพื่อแสวงหาคำตอบ ออกแบบการสำรวจ อธิบายสิ่งที่ต้องการรู้ และตั้งคำถามใหม่ ๆ กับตนเอง (Silander, 2015; Symeonidis and Schwarz, 2016; Butkatunyoo, 2018; Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2019; Mahavijit, 2019)

2. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการจัดประสบการณ์ คือ ความรู้ ทักษะ และความชำนาญของนักศึกษาครูในการออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายในการจัดประสบการณ์ที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับช่วงวัย ความสนใจ ความสามารถ และช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้อย่างเป็นองค์รวม และนำแผนที่ออกแบบไว้นั้นไปใช้ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย โดยกิจกรรมมีลักษณะที่เปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้เชื่อมโยงความรู้เดิมสู่ความรู้ใหม่ และสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีความหมายต่อตนเอง ด้วยการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ใช้ความรู้หรือทักษะที่หลากหลาย นำความรู้ที่ได้มาสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีจุดมุ่งหมายให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านอย่างเป็นองค์รวม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการจัดประสบการณ์ (Jaithiang, 2010; Pornkul, 2012; Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2017; Chanaman, 2020)

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย แสดงดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยในระยะที่ 1 พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู ใช้วิธีดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ที่มีลักษณะเป็นแบบแผนเชิงผสมผสานแบบรองรับภายใน (The Embedded Design) ด้วยการศึกษาวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) เสริมด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) ซึ่งมีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) และ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีคุณวุฒิระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์การสอน นักศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นครูหรืออาจารย์หรือนักวิชาการที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอกขึ้นไป และมีตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์/ชำนาญการพิเศษขึ้นไปหรือมีงานวิจัยที่ศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน จำนวน 1 คน 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 2 คน และ 4) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษา จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน และนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 47 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A) เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ได้รับการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องที่มีลักษณะเป็น IOC ผลการประเมินพิจารณาจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วยเครื่องมือดังนี้

1) แบบวิเคราะห์เอกสาร ใช้ในการบันทึกและวิเคราะห์แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 1.00

2) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-end Questions) โดยมีประเด็นใน

การสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00

3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาครู จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) มีลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-end Questions) โดยมีประเด็นในการสอบถามเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่เสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ออกแบบและพัฒนา (Design and Development : D&D) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ได้รับการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครูที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert (Likert Rating scale) ผลการประเมินพิจารณาจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (M) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยมีประเด็นในการสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนในแต่ละองค์ประกอบ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการดังนี้ 1.1) วิเคราะห์เอกสาร และตำรา เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน การเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน และความสามารถในการจัดประสบการณ์ โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร 1.2) สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน โดยสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนทั้ง 2 คนพร้อมกัน ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านเป็นรายบุคคล ผ่านช่องทาง Zoom Meeting ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ท่านละไม่เกิน 30 นาที โดยใช้แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น และ 1.3) สอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู โดยนำแบบสอบถามความคิดเห็นให้นักศึกษาตอบผ่านช่องทาง Google form

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการโดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดกรอบแนวคิด เพื่อพัฒนาเป็นโครงร่างรูปแบบการเรียนการสอนฯ โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมที่มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอนตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดทำเป็นรูปแบบการเรียนการสอนฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู สรุปได้ว่า

1.1 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีความสามารถในการจัดประสบการณ์ ควรจัดกิจกรรมที่มีลักษณะยืดหยุ่น น่าสนใจ หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการแบบองค์รวม เรียนรู้โดยการสืบเสาะ ใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันวางแผนกระบวนการเรียนรู้ โดยกิจกรรมควรเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ มีการสับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ เน้นให้ผู้เรียนออกแบบกิจกรรมที่มีความหลากหลาย จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดลองจัดประสบการณ์จริงในชั้นเรียนปฐมวัย ทั้งนี้ ปรากฏการณ์ที่เลือกสอนต้องเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นมาแล้ว สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และบริบทของผู้เรียน เนื้อหาที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์ต้องเป็นเรื่องที่ไม่ตายตัว

1.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนควรเริ่มตั้งแต่ การให้ผู้เรียนร่วมกันสังเกตและเลือกปรากฏการณ์ วิเคราะห์อรรถประโยชน์ของเรื่องราวที่เรียน จากนั้นร่วมกันตั้งคำถาม และศึกษาหาคำตอบ แล้วร่วมกันสังเคราะห์องค์ความรู้ ตรวจสอบความเข้าใจผู้เรียนผ่านการอภิปราย จัดกิจกรรมสะท้อนคิดหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม และประเมินความสามารถในการทำงานของผู้เรียน

1.3 สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ควรมีความทันสมัย หลากหลาย สร้างสรรค์ ใช้งานง่าย อาจเป็นสื่อของจริงที่สามารถจับต้องได้ สื่อจำลอง สื่อวัสดุ สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น สื่อแอนิเมชัน คลิปวิดีโอ โดยมีคอมพิวเตอร์ ไอแพด แท็บเล็ต ที่ช่วยในการเรียนการสอน ส่วนนวัตกรรม ควรบูรณาการนวัตกรรมที่มีอยู่แล้วซึ่งต้องมีความเชื่อมโยงในกิจกรรมนั้น ๆ และแหล่งเรียนรู้ ควรเป็นแหล่งการเรียนรู้นอกสถานที่ที่สอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา อาจลงสู่ชุมชน สถานที่ใกล้เคียง เครือข่ายการเรียนรู้ สถานศึกษา ปฐมวัยเพื่อให้ นักศึกษาทดลองจัดประสบการณ์จริง

1.4 การวัดและประเมินผล ควรประเมินตามสภาพความเป็นจริง โดยวัดก่อน ระหว่าง และหลัง การจัดการเรียนการสอน เพื่อประเมินผลผู้เรียน จากนั้นจึงให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป ซึ่งเครื่องมือวัดควรมีความหลากหลาย ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ วัดจากสภาพความเป็นจริง การประเมินผล ควรประเมินสมรรถนะผู้เรียน เนื้อหา และการประยุกต์ใช้ โดยประเมินจากชิ้นงาน ระดับความสามารถ ในการจัดประสบการณ์ และความพึงพอใจของผู้เรียน

2. ผลการพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู สรุปได้ว่า

2.1 รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู (PAPOC Model) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบของรูปแบบ ทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ 1) หลักการ 4 ประการ คือ (1) หลักการความเป็นองค์รวม (Holisticity) (2) หลักการสภาพจริง (Authenticity) (3) หลักการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) และ (4) หลักการจัดประสบการณ์และการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice : DAP) 2) วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบและจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยประยุกต์เนื้อหาที่ได้จากการศึกษาปรากฏการณ์มาใช้ในการส่งเสริม พัฒนาการให้กับเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม 3) ขั้นตอนการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเลือกปรากฏการณ์ (Phenomenon selection) ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์คุณค่า (Analysis) ขั้นที่ 3 การวางแผน (Planning) ขั้นที่ 4 การดำเนินการ (Operation) และขั้นที่ 5 การตรวจสอบความเข้าใจ (Checkup) 4) การวัด และประเมินผล เป็นการวัดความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู โดยใช้แบบประเมิน ความสามารถในการจัดประสบการณ์ที่มีเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) 4 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ การออกแบบการจัดประสบการณ์ และการจัดประสบการณ์ และ 5) ปัจจัยสนับสนุน แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านนักศึกษา และด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้

ภาพที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู

2.2 คุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 4.29 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.70

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู อภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาข้อมูลและความต้องการในการพัฒนาแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู พบว่า

1.1 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีความสามารถในการจัดประสบการณ์ ควรจัดกิจกรรมที่มีลักษณะยืดหยุ่น เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการแบบองค์รวม เรียนรู้โดยการสืบเสาะ ใช้ปัญหาเป็นฐาน ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการเรียนรู้แบบองค์รวม ซึ่งผู้เรียนจะมีบทบาทเป็นผู้สืบค้นเพื่อแก้ไขปัญหาจากปรากฏการณ์เพื่อหาคำตอบโดยบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ สอดคล้องกับ Mahavijit (2019, p.77) ซึ่งกล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้

ในกลุ่มคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) แบบพหุวิทยาการที่เน้นให้ผู้เรียนศึกษาหัวข้อหรือประเด็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งแบบองค์รวมมากกว่าแยกเป็นรายวิชา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงและเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยอาศัยการเรียนรู้แบบสืบสอบโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้เรียนจะมีบทบาทเป็นนักแก้ปัญหาสามารถออกแบบการสำรวจเพื่อแสวงหาคำตอบหรือคำอธิบายข้อสงสัยโดยบูรณาการองค์ความรู้แต่ละศาสตร์ ตลอดจนเครื่องมือและวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

1.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนควรเริ่มตั้งแต่ การให้ผู้เรียนร่วมกันสังเกตและเลือกปรากฏการณ์ วิเคราะห์หรือสรุปประโยชน์ของเรื่องราวที่เรียน จากนั้นร่วมกันตั้งคำถาม และศึกษาคำตอบแล้วร่วมกันสังเคราะห์องค์ความรู้ ตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนผ่านการอภิปราย จัดกิจกรรมสะท้อนคิดหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม และประเมินความสามารถในการทำงานของผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจะต้องจัดเป็นลำดับขั้นตอนโดยผู้เรียนเป็นผู้ตั้งคำถามและค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองผ่านปรากฏการณ์ที่สนใจ แล้วจึงตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการถ่ายทอดและพัฒนาความสามารถให้กับผู้อื่นได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ Daehler and Folsom (2016) ซึ่งได้เสนอขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ดังนี้ 1) เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ 2) วิเคราะห์คุณค่าของบทเรียน 3) วางลำดับกิจกรรม และ 4) วางแผนการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน

1.3 สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ควรมีความทันสมัย หลากหลาย สร้างสรรค์ ใช้งานง่าย อาจเป็นสื่อของจริงที่สามารถจับต้องได้ สื่อจำลอง สื่อวัสดุ สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่วนนวัตกรรม ควรบูรณาการนวัตกรรมที่มีอยู่แล้วซึ่งต้องมีความเชื่อมโยงในกิจกรรมนั้น ๆ และแหล่งเรียนรู้ ควรเป็นแหล่งการเรียนรู้นอกสถานที่ สอดคล้องกับการเรียนการสอนและปรากฏการณ์ที่ศึกษา อาจลงสู่ชุมชน สถานที่ใกล้เคียงเครือข่ายการเรียนรู้ สถานศึกษาปทุมวันเพื่อให้นักศึกษาทดลองจัดประสบการณ์จริง ทั้งนี้เนื่องมาจาก สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับปรากฏการณ์จะเป็นตัวกลางที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใคร่รู้ และช่วยส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับ Vanichwatanavorachai (2023) ซึ่งกล่าวว่า สื่อการเรียนรู้จะช่วยกระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้น และเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้ถูกต้อง ช่วยทำให้น่าเนื้อหาที่มีข้อจำกัดมาสอนในชั้นเรียนได้ดี ให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างสนุกสนานเพลิดเพลินไม่รู้สึกลำบากเบื่อหน่าย

1.4 การวัดและประเมินผล ควรประเมินตามสภาพความเป็นจริง โดยวัดก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนการสอน เพื่อประเมินผลผู้เรียน จากนั้นจึงให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป ซึ่งเครื่องมือวัดควรมีความหลากหลาย ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ วัดจากสภาพความเป็นจริง การประเมินผล ควรประเมินสมรรถนะผู้เรียน เนื้อหา และการประยุกต์ใช้ โดยประเมินจากชิ้นงาน ระดับความสามารถในการจัดประสบการณ์ และความพึงพอใจของผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากการวัดและการประเมินผลผู้เรียน

เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยบ่งบอกได้ว่า ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถที่ได้รับจากการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด ซึ่งการที่อาจารย์ผู้สอนวัดและประเมินผู้เรียนเป็นระยะจะช่วยนำข้อบกพร่องมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ได้ดีขึ้น สอดคล้องกับ Sirithanyarat and Lowriendee (2020) ซึ่งกล่าวว่า การวัดและประเมินผลเป็นวิธีการเพื่อตัดสินว่าการจัดการเรียนรู้นั้นบรรลุเป้าหมายหรือไม่ จึงต้องมีวิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และดำเนินการตลอดการดำเนินการสอน ซึ่งการประเมินเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อใช้ในการพัฒนานักเรียน วิธีการวัดและประเมินผลที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย เช่น ใช้แบบทดสอบ เขียนตอบ เลือกตอบ อธิบายสั้น ๆ อธิบายในรายละเอียด ประเมินตามสภาพจริง สังเกตการณ์ปฏิบัติงาน การนำเสนอผลงาน ชิ้นงาน และประเมินตนเอง เป็นต้น

2. จากผลการพัฒนาและหาคุณภาพของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู (PAPOC Model) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 5 ขั้นตอน พบว่า รูปแบบมีคุณภาพความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสม และครอบคลุมความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของนักศึกษาครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าว ได้รับการพัฒนามาจากกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยใช้วงจรรอบการออกแบบและพัฒนาใน 4 ขั้นตอน (Nillapun, 2015, p. 230; Nuangchalem, 2017, pp. 72-73; Buosonte, 2019, pp. 8 – 10) ร่วมกับการออกแบบระบบการเรียนการสอนที่ดำเนินการพัฒนาตามลำดับและขั้นตอนตามระบบที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน (Kruse, 2011; Richey, Klein and Tracey, 2011; Dick, Carey and Carey, 2005) จึงทำให้เกิดกระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ Joyce, Weil and Calhoun (2015) ที่กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนคือการออกแบบสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการสร้างความรู้สึกลึกและการกระตุ้นภายในเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามองค์ประกอบต่าง ๆ คือ ความรู้ การมีคุณค่า และทักษะในการเรียนรู้ โดยองค์ประกอบดังกล่าวช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการพัฒนาบทเรียนและหน่วยการเรียนรู้ หลักสูตรและหลักสูตรส่วนตัว ด้านสังคมศาสตร์และด้านวิชาการ โดยรูปแบบต่าง ๆ จะช่วยในการวางแผนหลักสูตร หน่วยการเรียนการสอน และแผนการสอน และช่วยในการออกแบบอุปกรณ์การเรียนการสอนที่รวมไปถึงหนังสือเรียน แบบฝึกหัด โปรแกรมประเภทสื่อประสม นอกเหนือจากนี้ เช่นเดียวกับ Kammanee (2013, p. 5) ที่กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอนโดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้าไปช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ และได้รับการพิสูจน์และทดสอบแล้วว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนได้

นอกเหนือจากนั้น รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานนี้ ยังได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาครู ทั้งจากหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2560 : สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน นักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ร่วมกับการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จึงทำให้ผู้วิจัยสามารถเลือกแนวคิด วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาครูที่ต้องการการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายน่าสนใจ ส่งเสริมให้นักศึกษาสรางองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการสืบค้น ลงมือปฏิบัติ และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา แล้วให้ผู้เรียนนำเสนอองค์ความรู้ผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน การนำเสนอผลงานจากการสืบค้นประเด็นปัญหา และการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการออกแบบ และการจัดประสบการณ์ได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สอดคล้องกับ Silander (2015) ที่กล่าวว่า แนวคิดที่เป็นจุดเริ่มต้นของ PhenoBL คือ การเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ (constructivism) ที่มีหลักการว่าผู้เรียนคือผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเองและข้อมูลความรู้คือผลผลิตที่ได้จากการแก้ปัญหา (Problem-Solving) เมื่อ PhenoBL ถูกนำมาใช้ในบริบทของความร่วมมือโดยการทำงานร่วมกันเป็นทีม ก็จะช่วยเสริมแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Socio-Constructivist) และทฤษฎีการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมสังคม (Socio-Cultural Learning Theories) ที่เห็นว่าข้อมูลความรู้มีขึ้นเป็นเพียงสินทรัพย์ของตัวบุคคล แต่เป็นสิ่งที่จะช่วยสร้างให้เกิดบริบทแห่งสังคมความรู้ ซึ่งประเด็นหลักของทฤษฎีการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมสังคมนั้นจะครอบคลุมประติสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมทั้งหลายอันได้แก่ ระบบสัญลักษณ์ เช่น ภาษา สูตรคำนวณทางคณิตศาสตร์ และเครื่องมือการคิดรูปแบบต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นว่าผู้เรียนทุกคนจะต้องสร้างขึ้นใหม่ แต่สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลความรู้และเครื่องมือที่มีอยู่แล้วโดยผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรม ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไม่ใช่วิธีการเรียนรู้แบบใหม่ แต่เป็นวิธีคิดใหม่เกี่ยวกับการศึกษา สำคัญคือการเป็น การใช้วิธีการสอนเชิงรุกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning) การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) หรือการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) (Naik, 2019) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mahavijit (2019) ซึ่งได้ศึกษาการประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการเรียนแบบเชิงรุกในรายวิชาประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนิสิตปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลด้านทักษะการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตหลังการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการเรียนเชิงรุก มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ**ข้อเสนอแนะทั่วไป**

1. อาจารย์ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความสามารถในการจัดประสบการณ์ ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนจึงควรศึกษารูปแบบการเรียนการสอน ก่อนที่จะใช้รูปแบบฯ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ
2. อาจารย์ผู้สอนควรพิจารณาปัญหา ความสำคัญ และความต้องการจากผลการวิจัย เพื่อนำไปออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน
3. การเลือกปรากฏการณ์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนต้องเป็นปรากฏการณ์ที่ผู้เรียนให้ความสนใจ มีประโยชน์ และเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับการวิจัยและพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความสามารถในการจัดประสบการณ์ของนักศึกษาครู หรือครูปฐมวัย
2. ควรมีการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นว่ามีประสิทธิภาพอย่างไร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2017). *Early Childhood Curriculum B.E. 2560 (A.D. 2017)*. Bangkok: Aksornthai Printing LTD., Part. (In Thai).
- Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2019). An Overview of Phenomenon Based Learning. in *Training Report of Science Education for Science and Mathematically Gifted Learner the Normal Lyceum of Helsinki, Faculty of Behavioral Sciences in University of Helsinki*. (pp. 4-7). Bangkok: Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (In Thai).
- Buosonte, R. (2019). *Research and Development of Educational Innovations*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai).
- Butkatunyoo, O. (2018). Phenomenon Based Learning for Developing A Learner's Holistic Views and Engaging in the Real World. *Journal of Education Studies Chulalongkorn University*, 46(2), 348-365. (In Thai).
- Chanaman, L. (2020). *The Development of Active Learning Instructional Model to Enhance the Ability in Early Childhood Learning Experiences Design of Early Childhood Education Students*. Doctoral dissertation, Ed.D, Burapha University. (In Thai).

- Daehler, K. and Folsom, J. (2016). *Making Sense of SCIENCE: Phenomena-Based Learning*. Retrieved May 4, 2022, from <http://www.WestEd.org/mss>.
- Dick, W., Carey, L. and Carey, J. O. (2005). *The Systematic Design of Instruction*. (6th ed). Boston, Mass.: Pearson/Allyn and Bacon.
- Jaithiang, A. (2010). *Principles of Teaching*. (5th ed.). Bangkok: Odean Store. (In Thai).
- Joyce, B., Weil M. and Calhoun E. (2015). *Models of Teaching*. (9th ed). Boston: Pearson Education.
- Kammanee, T. (2013). *Instructional Model : Various Choices*. (8th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai).
- Khakhai, T., Sala, K. and Prachpreecha, O. (2019). A Study of the Problems in Teaching Practicum of Diploma Students Studying in the Faculty of Education, Vongchavalitkul University. *Sikkha Journal of Education*, 6(2), 33-46. (In Thai).
- Kongsanoh, S. (2015). *Early Childhood Education, the Heart of Education*. Retrieved February 1, 2023, from <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/viewer.php>. (In Thai).
- Kruse, K. (2011). *Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model*. Retrieved April 24, 2022, from http://www.e-learningguru.com/articles/art2_1.htm
- Mahavijit, P. (2019). Application of Phenomenon-Based Learning and Active Learning in Elementary Education Course to Enhance 21st Century Learning Skills. *Journal of Education Khon Kaen University*, 42(2), 73-90. (In Thai).
- Naik, R. P. (2019). *Phenomenon-Based Learning in Finland*. Retrieved May 4, 2022, from <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/64611/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201906143197.pdf?sequence=1>
- Nillapun, M. (2015). *Research Methodology in Education*. (9th ed.). Nakhon Pathom: Silpakorn University. (In Thai).
- Nuangchalerm, P. (2017). *Teaching Research*. (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai).
- Pornkul, C. (2012). *Instructional Design: The Integration of Reading, Analytical Thinking, and Writing*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai).
- Richey, R. C., Klein, J. D. and Tracey, M. W. (2011). *The Instructional Design Knowledge Base*. New York: Taylor and Francis.
- Silander, P. (2015). *Phenomenon-Based Learning*. Retrieved May 4, 2022, from <https://www.phenomenaleducation.info/phenomenon-based-learning.html>

- Sinlarat, P. (2020). *Principles and techniques of Higher Education Teaching*. (5th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai).
- Sirithanyarat, C. and Lowriendee, W. (2020). *Instructional System Design*. (3rd ed.). Nakhon Pathom: Silpakorn University. (In Thai).
- Symeonidis, V. and Schwarz, J. F. (2016). Phenomenon-Based Teaching and Learning Through the Pedagogical Lenses of Phenomenology: The Recent Curriculum Reform in Finland. *Forum Oswiatowe*, 28(2), 31-47.
- Vanichwatanavorachai, S. (2023). *Method of Teaching*. (5th ed.). Nakhon Pathom: Silpakorn University. (In Thai).
- Zhukov, T. (2015). *Phenomenon-Based Learning: What is PBL?*. Retrieved May 4, 2022, from <https://www.noodle.com/articles/phenomenon-based-learning-what-is-pbl>.
